

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Algemeen

Document: Voortgangsrapportage	Project:	Programma Natuurpakket Westerschelde
Periode: november-december-januari 2021/2022	Bestuurlijk opdrachtgever:	mevr. Drs. A. Pijpelink
Status: Definitief	Ambtelijk opdrachtgever:	<input type="text"/>
Datum: 15-2-2022	Programmamanager:	<input type="text"/>

Korte omschrijving

Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.

Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat de volgende projecten:

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha)
- Uitbreiding Zwin (22 ha)
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha)
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha)
- Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen).
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saefthinghe, impuls Hulst, Landschapspark Zwinstreek, impuls Sluis, Sloe-/Tractaatweg, monitoring)

Voortgang algemeen

In het afgelopen kwartaal zijn de werkzaamheden bij Bath en Ossensisse afgerond en is er 53 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. Het totaal aantal gerealiseerde hectares komt daarmee op 170. De overige 488 hectares zijn in uitvoering.

Bij Extra Toelichting wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

Relevante besluiten

7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium.
GS Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016 inzake wijziging convenant.
Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.

PS Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium
Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde

Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	97	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	26	01-01-2013	31-12-2024
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025

Geld (huidige status)

G

Geld (vorige status)

G

Geld

Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk in totaal € 155,7 miljoen budget beschikbaar gesteld. Op 2 juli 2021 heeft de minister van LNV schriftelijk ingestemd met de Meerjarenkostenraming (MJKR) 2021 en het Jaarverslag 2020. Daarbij is tevens ingestemd met de afspraken over de nazorgfase. Per 31 december 2021 is op basis van de (voorlopige) jaarcijfers 2021 van het budget € 122 miljoen uitgegeven. Er resteert nog een werkbudget van € 33,7 miljoen voor de resterende uitvoerings- en nazorgperiode 2022-2025. Dit resterende budget is aangevuld met een bedrag van € 7,9 miljoen uit Vlaanderen (tweede tranche). De verwachting is dat dit voldoende is voor de realisatie van het programma, inclusief de projecten binnen het Grenspark Groot Saefthinghe en het Landschapspark Zwinstreek, waarvoor bij de goedkeuring van de MJKR 2021 budgetten beschikbaar zijn gesteld door GS.

In de vergadering van 6 december jl. van het ambtelijk college van de VNSC is de notitie over de tweede tranche besproken en heeft men hiermee ingestemd. Op 23 december jl. heeft Vlaanderen een bedrag van € 7.922.773 overgemaakt naar de NPW rekening bij het Nationaal Groenfonds en conform de aanwijzing hiertoe door LNV, toegevoegd aan het resterende NPW-budget van € 33,7 miljoen. Dit bedrag blijft gereserveerd voor de uitvoering van de onderdelen natuurherstel inclusief monitoring en de regionale ontwikkelingsplannen (o.m. Grenspark Groot Saefthinghe en het Landschapspark Zwinstreek).

Er is principaal cassatieberoep ingesteld tegen het vonnis van de Rechtbank. Door de Staat is incidenteel cassatieberoep ingesteld. Het is nog mogelijk dat het schadeloosstellingsbedrag wijzigt als gevolg van de lopende juridische procedure bij de Hoge Raad. Om met Vlaanderen de financiële eindafrekening op te kunnen maken moet de uitkomst van deze procedure worden afgewacht.

Organisatie (huidige status)

G

Organisatie (vorige status)

G

Organisatie

Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een convenant met het Rijk. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd van voldoende omvang en kwaliteit voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Hedwigeproject door de Vlaamse Waterweg NV. De projecten Bath, Ossensisse en de eerste fase van Zimmerman zijn door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie Waterveiligheid) uitgevoerd. Fase 2 en 3 zullen door het team van NPW in de komende jaren, dus zonder de Projectorganisatie Waterveiligheid, worden uitgevoerd. Het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit. Het samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe wordt grensoverschrijdend met de volgende partners uitgevoerd: Stichting Het Zeeuwse Landschap, gemeente Hulst, Port of Antwerp, Maatschappij Linkerschelde Oever, Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, gemeente Beveren, EGTS en provincie Oost Vlaanderen.

Risico (huidige status)

O

Risico (vorige status)

G

Risico

Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicodossiers geactualiseerd op project- en programmaniveau. Voor de projecten in uitvoering van het Grenspark is een nieuwe risicodossier aangelegd.

Er is een verzoek tot herziening van het Rijksinpassingsplan ingediend bij de Raad van State, dit in verband met PFAS problematiek. De Raad van State heeft een termijn gesteld voor het indienen van een schriftelijke reactie op het herzieningsverzoek. Deze reactie is voorbereid in overleg met de ministeries van I&W, LNV, BZK, RWS, MOW en de Vlaamse Waterweg.

In het Zimmermanproject heeft de rechtbank omtrent de gedoogplicht uitspraak gedaan waarbij de rechtsgevolgen in stand zijn gebleven. Er is inmiddels hoger beroep ingesteld bij de Raad van State.

Parallel hieraan is gestreefd naar minnelijke schikking met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Tot op heden zonder resultaat.

Op dit moment is binnen de MJKR voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's.

De financiële consequenties van risico's omtrent PFAS zijn daarbij buiten beschouwing gelaten omdat GS van mening is dat deze gevolgen voor het rijk zijn. Onderkend wordt dat de bestuurlijke en maatschappelijke discussie over PFAS groeit en invloed kan hebben op de projectrealisatie.

Tegelijkertijd betreft het problematiek die grotendeels buiten de invloedssfeer van de provincie ligt. Hierdoor is de status van de risico's verschoven van groen naar oranje

Dit laat onverlet dat binnen het NPW-pakket de PFAS problematiek de volle aandacht heeft. Hergebruik van grond kan plaatsvinden binnen de geldende normen (handelingskader PFAS). Het sterker verontreinigd materiaal uit de buitendijkse Scheldeschorren wordt afgevoerd naar het Rijksdepot in het Hollands Diep. In opdracht van de provincie heeft Deltares op 2 november een notitie opgeleverd, waarin ingegaan wordt op het effect van de PFAS problematiek op het NPW pakket.

In de brief van 2 februari jl. aan PS wordt hier nader op ingegaan.

Kwaliteit (huidige status)

G

Kwaliteit (vorige status)

G

Kwaliteit

Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zal de natuur zich gedurende meerdere jaren ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse en binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658 hectare herijkte of gewogen estuariene natuur ingericht. Hierdoor wordt een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het afgesproken doel van minimaal 600 hectare te realiseren.

Op dit moment is 170 hectare estuariene natuur gerealiseerd en is 488 hectare in uitvoering. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. Eind vorig jaar heeft de aannemer aan de Vlaamse Waterweg de nota opgeleverd met het plan en de planning voor de laatste fase van het project, waarin de Schelgedijk en de Sieperdadijk verwijderd worden. De planning is dat eind 2022 de dijken zo ver zijn afgegraven dat Scheldewater in en uit de polder zal stromen. Voor de uitkijktoren die gepland staat op de heuvel is een voorlopig ontwerp gemaakt. De nieuw te bouwen radartoren van de Schelderadarketen/RWS is daar in geïntegreerd.

De werkzaamheden bij Bath en Ossensisse zijn, op het vervangen van reflectoren op de palen na, afgerond. In het Zimmermanproject is de aannemer gereed met de aanleg van de eerste fase van de eerste strekdam (dit is de strekdam die geen onderdeel vormt van de nog lopende gedoogprocedure).

Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. Het is nog te vroeg om te bepalen hoe het gebied rondom de gerealiseerde projecten Bath en Ossensisse zich ontwikkelt. Voor het Zwin geldt dat het gebied in februari 2019 in werking is getreden. Jaarlijks wordt er gerapporteerd

Informatie (huidige status)

G

Informatie (vorige status)

G

Informatie

Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met het Ministerie van LNV.

Tijd (huidige status)

G

Tijd (vorige status)

G

Tijd

De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is vastgesteld tot en met 2022 met een afspraak over de nazorgfase (2025). Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd.

Op 22 juni 2021 heeft de Provincie Zeeland de MJKR 2021, het jaarverslag 2020 en de afspraken over de nazorgfase na afloop van het convenant naar het ministerie van LNV gestuurd. De afspraken over de nazorgfase gaan over de afronding van de buitendijkse projecten, het Hedwigeproject en het Grenspark, de financiële afrekening, de vervreemding van de grondportefeuille en de begeleiding van de monitoring maar ook de werkzaamheden en bestedingen in het kader van het Grenspark Groot Saeftinghe zullen langer doorlopen. Het Rijk heeft op 2 juli 2021 schriftelijk ingestemd met de MJKR 2021, het jaarverslag over 2020 en de nazorgafspraken.

Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

Extra toelichting

Momenteel is 170 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. De overige geplande 488 hectares zijn in uitvoering.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwigeproject

Het werk voor de inrichting van de Hedwigepolder verloopt voortvarend en zoals het er nu naar uitziet, is het project in de loop van 2023 afgerond.

De omgevingsvergunning afwijking inpassingsplan ten behoeve van de panoramaheuvel en uitkijktoren is definitief. De grond die vrijkomt bij het afgraven van de dijk hoeft daarom niet afgevoerd te worden maar kan verwerkt worden in de Panoramaheuvel. Dit zorgt er, in combinatie met het hoge aantal werkbare dagen in de afgelopen periode, voor dat het daadwerkelijk terugbrengen van eb en vloed, volgens planning van de aannemer in het najaar van dit jaar kan plaatsvinden. In december 2021 heeft de aannemer het plan opgeleverd voor de laatste fase van het project, waarin de Scheldedijk en de Sieperdadijk verwijderd worden. De fase start nadat het waterschap de nieuwe dijk heeft goedgekeurd. Volgens dit plan zal de aannemer in het voorjaar beginnen het stapsgewijs verwijderen van de dijken en het verwerken van de vrijkomende grond in de Panoramaheuvel.

De toets van primaire kering is begin december gestart en wordt uitgevoerd door Witteveen & Bos. Het resultaat wordt begin dit jaar verwacht.

Op de nieuwe primaire kering is een informatiecontainer geplaatst waar de bezoekers informatie krijgen over het project en de afronding van het project.

Voor de uitkijktoren die gepland staat op de heuvel is een definitief voorlopig ontwerp gemaakt, de nieuw te bouwen radartoren van de Schelderadarketen/RWS is daar in geïntegreerd. Gebleken is dus dat de integratie kan passen en er zeker efficiencywinst is te behalen bij een gezamenlijke uitvoering. De komende maanden wordt er een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen PZ en RWS voor de verdere uitwerking van de uitkijk/radartoren en realisatie.

Met Stichting Het Zeeuwse Landschap loopt de overdracht van het beheer. Gezamenlijk wordt de overdracht vormgegeven en afspraken vastgelegd. In een overeenkomst krijgen de genoemde onderwerpen een plek en worden de gemaakte afspraken vastgelegd. Vervolgens kan het toekomstig beheer worden overgedragen aan HZL. Planning is om medio dit jaar een concept overeenkomst klaar te hebben om deze vervolgens eind 2022 definitief te maken. Ook met RWS (I&W) is het overleg gestart over de rol van RWS in de beheerfase van het project.

De realisatie van het veldstation is in volle gang. De palen zijn geplaatst en de vloer is aangebracht. In januari zijn de eerste wanden geplaatst.

Schadeloosstellingsprocedure

De Hoge Raad heeft aangegeven dat de conclusie van de Advocaat Generaal zal worden verwacht op 11 februari 2022. Wanneer vervolgens de Hoge Raad arrest zal wijzen is nu nog onbekend.

2. Uitbreiding Zwin

Met het Waterschap zijn afspraken ten aanzien van het beheer van de dijk vastgelegd en zal de monitoring worden opgevolgd.

Er is onderzoek gedaan naar de erosie van de dijk. Hieruit blijkt dat extra maatregelen nodig zijn zoals steenbestorting. Hierover is, na bestuurlijk overleg, overeenstemming met het Waterschap bereikt. Het Waterschap neemt de uitvoeringskosten voor haar rekening.

Bij de monitoring van de grondwaterpeilen en het zoutgehalte is gebleken dat er een opwaartse verschuiving van de overgang van zoet naar zout grondwater plaats vindt. Dit kan verzilting in de hand werken en daarom is een analyse gemaakt van de huidige situatie en wordt momenteel bekeken welke beheersmaatregelen aanvullend nodig zijn. De analyse en de mogelijke aanpak is inmiddels beschikbaar. Dit zal in eerste instantie met de direct betrokkenen en het Waterschap worden besproken. Voor deze aanvullende maatregelen is budget beschikbaar.

3. Middengebied

In het project Waterdunen is in oktober 2021 het eerste wandelpad geopend, in december 2021 zijn

de overige wandelpaden in het natuurgebied geopend en is de grond ten behoeve van de bouw van het recreatiepark aan de recreatieondernemer Molecaten overgedragen.

In het Zimmermanproject is de eerste fase van de eerste strekdam gereed. Voor de aanleg van de twee overige strekdammen op het particuliere eigendom heeft de rechtbank Noord-Holland een uitspraak gedaan over de gedoogprocedure: Het ingediende beroep: Het ingediende beroep is gegrond verklaard maar tevens blijft de gedoogplicht van kracht. Vervolgens is begin januari 2022 hoger beroep ingediend. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Het contract tussen de POW en de aannemer liep tot 1 oktober 2021. Inmiddels heeft de Provincie Zeeland onder voorbehoud van het verloop van de gedoogprocedure zelf aanvullend opdracht verleend voor de laatste twee strekdammen.

De pilot bij het Schor van Waarde wordt niet vervolgd i.v.m. de hoge afvoerkosten van de vrijkomende grond.

4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saefthinghe, het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinsteek en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid waarbij de inzet gericht is op volhoudbare landbouw.

4.1. Grenspark Groot Saefthinghe

Er lopen twee projecten binnen de Regiodeal “Zeeuwen zelf aan Zet”. Aan de Scheldekust zijn de definitieve schetsontwerpen afgerond voor Walsoorden, Zeedorp en Emmadorp. Deze zijn omgezet naar definitieve ontwerpen en gaan richting uitvoering in 2022. De planologische procedures lopen gelijk op. Paal, Kreeverhille en Baalhoek volgen nog.

Met Vernieuwing Landbouw wordt samen met de partners van het grenspark en de boeren uit de regio gewerkt aan de invulling van volhoudbare en natuurinclusieve landbouw in het Grenspark. Poldernatuur en ANV Groene Oogst zijn nauw betrokken en gestart met het Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan. HZL werkt hier ook aan mee. In twee gebieden worden diverse pilots gedraaid. Met de partners wordt een grensoverschrijdende landbouwinnovatiefonds voorbereid. Daarnaast werken er diverse werkgroepen aan actie voor het verkorten van de ketens en het uitwerken van een integraal dijken en krekplan.

In het project Erfgoed Deal: Groeve Nieuw-Namen komen er verschillende opgaves samen: energietransitie door de aanleg van een zonnepark, erfgoed door het beschermen van de archeologische waarden, aardkunde door het beschermen van de 3 miljoen jaar oude lagen die daar aan het oppervlak komen en het beleven van de plek. In 2021 is een schetsontwerp opgeleverd dat door alle partijen goed ontvangen is. Samen met Zeeuwind en Staasbosbeheer worden in 2022 juridische en praktische zaken doorgenomen.

Voor de branding- en marketingstrategie wordt in maart 2022 de bezoekerswebsite met toolbox gelanceerd. Een aantal huisstijlelementen is technisch uitgewerkt en wordt uitgerold op diverse locaties binnen het Grenspark, zoals langs de Scheldekust

Op het digitale platform van het Grenspark staat steeds de actuele stand van zaken. Zie voor info: www.grenspark-groot-saefthinghe.eu.

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Nog in uitvoering zijn de projecten in de gemeente Hulst:

- Een uitkijktoren op de grens (Bos van Clinge)
- Versterk de Scheldkust. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het grenspark. Met de bewoners van de nabijgelegen gehuchten/dorpen is een attractieve route uitgewerkt, wat ook een ontwikkelingsroute vormt binnen het ruimtelijk concept van het Grenspark. Het (concept) plan is 18

september 2020 bestuurlijk gepresenteerd aan de gemeente Hulst, Waterschap, Provincie Zeeland en de Haven van Antwerpen.

- Groeve Nieuw-Namen.

4.3. Samenwerking in de Zwinstreek

Net als bij Grenspark Groot Saefinghe heeft het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek ook behoefte aan een identiteitsgerichte gebiedsaanpak. De eerste stappen voor de samenwerking zijn inmiddels gezet op het vlak van gebiedspromotie en gebiedsinrichting. Tegelijkertijd wordt het proces van samenwerking gestructureerd. In het najaar van 2021 is een projectcoördinator bij Westtoer aangesteld om plannen omtrent marketing en toerisme uit te voeren. Projecten op het gebied van landbouw, natuur, waterbeheersing en erfgoed krijgen beslag in het Landschapspark Zwinstreek.

Op 14 september 2021 heeft ons college ingestemd met een intentieverklaring aan de Provincie West-Vlaanderen om te komen tot een Landschapspark Zwinstreek.

In januari 2022 is bekend geworden dat de Zwinstreek één van de zeven genomineerden is die meedingt tot erkenning van een Landschapspark. De volgende stap is de opzet van een Masterplan voor het Landschapspark Zwinstreek waarin 8 ambities benoemd zijn: Landbouw, Natuur, Landschap, Waterbeheer, Erfgoed, Recreatie, Ondernemen en Samenwerking (Governance). De drie beste plannen krijgen de erkenning Landschapspark voor de periode 2023-2043.

4.4. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van 13 miljoen euro. Hiervan is 8,4 miljoen euro gereserveerd voor subsidiebijdragen en 4,6 miljoen euro voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De beschikbare voorraad ruilgrond (316 hectare per 1 januari 2022) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. In 2021 is er tot 31 december 14 hectare gekocht en 29 hectare verkocht via kavelruil. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn vervreemd.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond en een aantal projecten in 2022 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt.

Op dit moment is het projectteam bezig met een uitvraag voor de monitoring van de projecten van Bath, Ossenissee en Zimmerman.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien.

Uitgangspunt was dat de monitoringscommissie haar activiteiten in 2021 zou starten tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. Dit is het geval, nu een gedeelte van de projecten nog in uitvoering is. Met LNV is daarom besproken dat de commissie in 2023 van start zal gaan. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-0). Voor overige aspecten geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en de Universiteit van Antwerpen december 2018

een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.

Door Arcadis wordt jaarlijks een rapportage opgesteld waarin een evaluatie van de NPW projecten is opgenomen op basis van de monitoringsrapportages per project. Nu de projecten deels nog in voorbereiding en uitvoering zijn, kan er nog geen totaalbeeld gegeven worden. Voor zover er al wel iets gezegd kan worden over de bijdrage van de projecten aan de staat van instandhouding van de Westerschelde, worden de effecten in de rapportage over het jaar 2020, positief gewaardeerd.